

Utbildningsutskottets betänkande

1978/79:41

med anledning av propositionen 1978/79:198 om utvidgad försöksverksamhet med ny planeringsordning för sjuksköterskeutbildning, examensbenämningar m. m. inom grundläggande högskoleutbildning samt inrättandet av en utvecklingsenhet för tillämpad mikrobiologi vid universitetet i Umeå jämte motioner

Propositionen

I propositionen 1978/79:198 har regeringen (utbildningsdepartementet) efter föredragning av statsrådet Wikström föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att utvidga nuvarande försöksverksamhet med ny planeringsordning för sjuksköterskeutbildning enligt vad som redovisats i propositionen,

samt berett riksdagen tillfälle att

2. taga del av vad som anförts i propositionen om examensbenämningar m. m. inom grundläggande högskoleutbildning,

3. taga del av vad som anförts i propositionen om inrättandet av en utvecklingsenhet för tillämpad mikrobiologi vid universitetet i Umeå.

I propositionen läggs förslag fram om att vidga nuvarande försöksverksamhet med viss ordning för kvantitativ planering inom sjuksköterskeutbildning. Riksdagen bereds även tillfälle att ta del av förslag till examensbenämningar m. m. inom grundläggande högskoleutbildning.

Slutligen läggs förslag fram om att inrätta en utvecklingsenhet för tillämpad mikrobiologi vid universitetet i Umeå.

Motionerna

1978/79:2545 av Gösta Bohman m. fl (m) vari yrkas att riksdagen avslår propositionen 1978/79:198 såvitt avser examensbenämningar,

1978/79:2546 av Ove Nordstrandh m. fl (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att de traditionella examenstitlarna skall anges i utbildningsbeviset.

Utskottet

Utvidgad försöksverksamhet med ny planeringsordning för sjuksköterskeutbildning

I syfte att bättre utnyttja utbildningskapaciteten för sjuksköterskeutbildningen bedrivs innevarande budgetår en försöksverksamhet med ny planeringsordning. Skolöverstyrelsen (SÖ) har bemyndigats att i samråd med universitets- och högskolecämbetet (UHÄ) överlåta på regionstyrelserna att i samverkan med SÖ och berörda landstingskommuner

planera och genomföra utbildningen på sådant sätt att utbildningskapaciteten blir fullt utnyttjad (prop. 1977/78: 100, bil. 12, s. 429, UbU 1977/78: 22 s. 45, rskr 1977/78: 338).

Regeringen hemställer nu om riksdagens bemyndigande att utvidga försöksverksamheten till att gälla också påbyggnadslinjen vidareutbildning av sjuksköterskor.

Utskottet har inget att erinra mot att försöksverksamheten utvidgas på föreslaget sätt och föreslår att riksdagen ger regeringen det begärda bemyndigandet.

Examensbenämningar m. m. inom grundläggande högskoleutbildning

Riksdagen bereds i propositionen 1978/79: 198 (punkten 2) tillfälle att ta del av vad föredragande statsrådet anfört om examensbenämningar m. m. inom grundläggande högskoleutbildning. Föredragande statsrådet finner att de förslag i frågan som universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) lagt fram i skrivelse den 11 oktober 1978 är väl avvägda och avser att sedan riksdagen tagit del av propositionen föreslå regeringen att göra de ändringar i högskoleförordningen (1977: 263) som erfordras för att UHÄ:s förslag skall kunna genomföras.

Enligt 10 § 7 kap. i högskoleförordningen skall studerande som har godkänts i kurs eller annat utbildningsmoment eller som i övrigt på ett tillfredsställande sätt har gått igenom kurs eller annat utbildningsmoment få bevis över utbildningen (utbildningsbevis). Enligt 15 § kan i dag en examensbenämning knytas till utbildningsbevis som avser samtliga utbildningsmoment i linje. Sådan benämning bör utformas så att den ger meningsfull information om utbildningens omfattning, innehåll och huvudsakliga inriktning.

Enligt UHÄ:s förslag, som föredragande statsrådet ansluter sig till, skall examensbenämning för allmän utbildningslinje innehålla tillämplig yrkesbeteckning, t. ex. juristexamen, läkarexamen, civilingenjörsexamen, eller linjens namn, t. ex. högskoleexamen på kemistlinjen. För lokal linje som omfattar minst 60 poäng skall examensbenämningen bildas av orden "högskoleexamen på" tillsammans med linjens beteckning. Examensbenämning skall också finnas för individuell linje som omfattar minst 120 poäng. Benämningen skall antingen vara "Högskoleexamen på individuell utbildningslinje med inriktning på —" eller "omfattande kurser i —". Under förutsättning att utbildning på enstaka kurser motsvarar utbildning enligt viss allmän linje skall examensbenämning motsvara linjens. I övrigt skall examensbenämning för utbildning på enstaka kurser endast komma i fråga i de fall då de omfattar sammanlagt minst 120 poäng och innehållet är sådant att utbildningen svarar mot vad som fordras för tillträde till forskarutbildning vid humanistisk, samhällsvetenskaplig eller matematisk-naturvetenskaplig fakultet. Benämningen

bör vara "Högskolceexamen på enstaka kurser med inriktning på —" eller annat uttryck som anger utbildningens huvudsakliga innehåll eller inriktning.

Föredragande statsrådet påpekar att ordet "examensbenämning" avser namnet på själva examen, medan ordet "examenstitel" avser den titel som används av en person som avlagt examen i fråga. Examens titlar bör inte anges i utbildningsbevis. Enligt föredragande statsrådets mening "bör detta ej utgöra hinder för att de som så önskar, och anser sig i huvudsak uppfylla kraven för motsvarande äldre examen, använder sig av vissa traditionella examenstitlar, t. ex. teologie kandidat, filosofie kandidat, juris kandidat. Liksom f. n. bör förbund av yrkesverksamma eller liknande sammanslutningar för sina medlemmar kunna upprätthålla vissa titlar."

Regeringen bör enligt motionen 1978/79: 2545 återkalla propositionen 1978/79: 198 i den del som avser examensbenämningar. Om så inte sker bör riksdagen avslå detta regeringsförslag. Motionärerna anser bl. a. det vara fel att i en proposition betitlad "utvidgad försöksverksamhet med ny planeringsordning för sjuksköterskeutbildning m. m." ta med frågan om examensbenämningarna då dessa frågor inte har något samband med varandra.

I motionen 1978/79: 2546 yrkas att riksdagen skall besluta att de traditionella examenstitlarna skall anges i utbildningsbevis. Motionärerna anser det mycket otillfredsställande att den studerande själv tilldelar sig en examenstitel. Inte heller bör det ankomma på förbund av yrkesverksamma eller liknande sammanslutningar att upprätthålla examenstitlar för sina medlemmar. En sådan officiell sanktion bör utbildningsmyndigheten stå för.

Utbildningsutskottet har för sin del inget att erinra mot att de i propositionen föreslagna examensbenämningarna införs för de berörda utbildningarna. Utskottet kan inte anse att de i motionen 1978/79: 2545 anförda skälen skulle motivera att riksdagen avslår propositionen i den nu aktuella punkten. Riksdagen bör därför avslå motionen 1978/79: 2545.

Utskottet vill med anledning av motionen 1978/79: 2546 erinra om att Kungl. Maj:t före år 1969 utfärdade examensstadgor om vilka examina som skulle finnas och deras benämningar och att universitetskanslern fastställde formulär för dessa examina. I examensformulär angavs dels vilken examen det avsåg, dels vilken titel den examinerade erhöll. I senare utbildningskungörelser angavs endast benämning på examina men inte titel på de examinerade. Inte heller i högskoleförordningen finns några bestämmelser om examenstitlar. Utskottet finner inte någon anledning till att nu åter införa bestämmelser om vilka titlar de skall använda som erhåller utbildningsbevis om genomgången högskoleutbildning. Riksdagen bör avslå motionen 1978/79: 2546.

Inrättandet av en utvecklingsenhet för tillämpad mikrobiologi vid universitetet i Umeå

Regeringen bereder i förevarande proposition riksdagen tillfälle att ta del av vad föredragande statsrådet anfört om inrättandet av en utvecklingsenhet för tillämpad mikrobiologi vid universitetet i Umeå.

En särskild utredning (B 1977: 07) om lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län har i ett delbetänkande (Ds B 1977: 11) föreslagit att en utvecklingsenhet för tillämpad mikrobiologi skall inrättas vid universitetet i Umeå. Enheten skall enligt förslaget omfatta forskning, utveckling och uppdragsverksamhet inom tillämpad cellbiologi, ekologisk mikrobiologi och mikrobiell enzymteknologi. Enheten föreslås sysselsätta 15 forskare, 25 laboratoricassistenter och 10 övriga anställda. Till enheten skall vidare kopplas en produktionsenhet för tillverkning av humant interferon. Denna anläggning beräknas i utredningen sysselsätta 15 personer. I utredningen har inte kostnaderna för verksamheten angetts.

Universitets- och högskoleämbetet har i sitt remissyttrande över utredningsförslaget pekat på behovet av att den föreslagna forskningsverksamheten redan från början förses med en tillfredsställande basorganisation, varför medelstillskott för verksamheten inte bara bör avse tjänster utan även drift- och expensmedel.

Föredragande statsrådet förordar att en utvecklingsenhet för tillämpad mikrobiologi byggs upp vid universitetet i Umeå. Föredraganden är emellertid inte nu beredd att ta ställning till omfattning och närmare inriktning av den av utredningen föreslagna verksamheten, då utredningen inte redovisat någon beräkning av erforderliga investerings- och driftmedel för verksamheten. Statsrådet avser att föreslå regeringen att universitetet i Umeå skall få i uppdrag att genomföra en mera detaljerad planering. Denna planering förutsätts vara färdig i sådan tid att förslag kan föreläggas riksdagen vid riksmötet 1979/80.

Då uppgifter saknas i propositionen 1978/79: 198 om såväl verksamhetens omfattning och närmare inriktning som kostnaderna för densamma är det enligt utskottets mening inte möjligt för riksdagen att nu ta ställning till frågan om inrättande av en utvecklingsenhet vid universitetet i Umeå för tillämpad mikrobiologi. Regeringen bör återkomma till riksdagen i frågan så snart erforderligt beslutsunderlag framtagits. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att utvidga nuvarande försöksverksamhet med ny planeringsordning för sjuksköterskeutbildning i enlighet med vad som förordats i propositionen 1978/79: 198,

2. att riksdagen beträffande examensbenämningar inom grundläggande högskoleutbildning med avslag på motionen 1978/79: 2545 förklarar sig inte ha något att erinra mot vad i propositionen 1978/79: 198 anförts,
3. att riksdagen beträffande examenstitlar för studerande som genomgått högskoleutbildning avslår motionen 1978/79: 2546,
4. att riksdagen med anledning av vad som anförts i propositionen 1978/79: 198 om inrättandet av en utvecklingsenhet för tillämpad mikrobiologi vid universitetet i Umeå som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

Stockholm den 3 maj 1979

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Claes Elmstedt (c), Ove Nordstrandh (m), Bengt Wiklund (s), Linnea Hörlén (fp), Roland Sundgren (s), Gösta Karlsson (c), Helge Hagberg (s), Hans Nyhage (m), Lennart Bladh (s), Christina Rogestam (c), Lena Hjelm-Wallén (s), Jörgen Ullenhag (fp), Åke Gillström (s) och Karin Andersson (c).

Reservation

beträffande *examensbenämningar inom grundläggande högskoleutbildning samt examenstitlar* av Ove Nordstrandh (m) och Hans Nyhage (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "Utbildningsutskottet har" och slutar "1978/79: 2546" bort ha följande lydelse:

Utbildningsutskottet delar motionärernas uppfattning att det är anmärkningsvärt att regeringen i en proposition med rubriken "utvidgad försöksverksamhet med ny planeringsordning för sjuksköterskeutbildning" tagit med ett meddelande till riksdagen att högskoleförordningen skall ändras avseende examensbenämningarna. Riksdagen bör därför med bifall till motionen 1978/79: 2545 och med avslag på propositionen 1978/79: 198 i vad den avser examensbenämningar ge regeringen till känna att denna fråga bör presenteras för riksdagen i ny proposition efter förnyad beredning.

Utskottet kan inte dela föredragande statsrådets uppfattning att de studerande själva skall avgöra om och i så fall vilken examenstitel deras högskoleutbildning kan berättiga dem till. Det bör inte heller ankomma på förbund av yrkesverksamma eller liknande sammanslutningar att upprätthålla examenstitlar för sina medlemmar. Det är enligt utskottets mening utbildningsmyndigheten som skall stå för en officiell sank-

tion av använda examenstitlar. I den förnyade beredningen av frågan om examensbenämningar som utskottet nyss förordat bör också tas med frågan om hur examenstitlar fastställda av utbildningsmyndigheten skall återinföras. Vad utskottet här anfört om examenstitlar bör riksdagen med anledning av motionen 1978/79: 2546 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 och 3 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen beträffande examensbenämningar inom grundläggande högskoleutbildning med bifall till motionen 1978/79: 2545 och med avslag på propositionen 1978/79: 198 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
3. att riksdagen beträffande examenstitlar för studerande som genomgått högskoleutbildning med anledning av motionen 1978/79: 2546 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,